

LATVIJAS REPUBLIKA
VENTSPILS NOVADA BĀRIŅTIESA

Skolas iela 4, Ventspils, LV-3601, tālrunis 63620507, 28675879, e-pasts barintiesa@ventspilsnd.lv

Ventspils novada bāriņtiesas pārskats par darbu 2023. gadā

Pārskats sagatavots saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5. panta ceturtās daļas prasībām, kas nosaka, ka “Bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājaslapā”.

Ventspils novada bāriņtiesa (turpmāk – bāriņtiesa) ir Ventspils novada pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kura prioritāri nodrošina bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesa savā darbībā pamatojas uz normatīvajiem aktiem, publisko tiesību principiem un Ventspils novada domes apstiprinātu nolikumu.

Grāmatvedības uzskaitē notiek centralizēti Ventspils novada pašvaldībā.

Bāriņtiesas darbības teritorija ir Ventspils novada administratīvā teritorija, kur bāriņtiesas pieejamība nodrošināta 12 pašvaldības pagastos.

Bāriņtiesas sastāvā strādā priekšsēdētāja, četri pilna darba laika bāriņtiesas locekļi (viens atrodas prombūtnē), no kuriem viens pilda arī bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka pienākumus. Visam bāriņtiesas sastāvam ir normatīvajos aktos noteiktā izglītība.

Lietvedību bāriņtiesā kārtot bāriņtiesas lietvedis, kurš pilda bāriņtiesas sēžu sekretāra pienākumus, ir atbildīgs par bāriņtiesas arhīvu.

Bāriņtiesa strādā dokumentu vadības sistēmā “LIETVARIS”. No 2022.gada darbojas bāriņtiesas informācijas sistēma BARIS.

Atbilstoši jaunajam lietu paraugsarakstam, bāriņtiesai ir iekārtoti lietu reģistri un reģistrācijas žurnāli, kurus pastāvīgi papildina ar attiecīgu informāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Bāriņtiesa 2022. gadā savas kompetences ietvaros ir sagatavojusi, reģistrējusi un nosūtījusi vēstules, pieprasījumus, atbildes uz iesniegumiem, sūdzībām un lielāko daļu dokumentus nosūtījusi elektroniskā veidā, kas veicina darba operativitāti, kā arī samazina pašvaldības izmaksas.

Pildot savas funkcijas, katrā lietā bāriņtiesa pieprasa, iegūst un sagatavo dokumentus tiesiska un objektīva lēmuma pieņemšanai. Ir noteikts personu loks, kuras drīkst iepazīties ar lietvedības dokumentiem.

Bāriņtiesai ir pieeja Iekšlietu ministrijas Informācijas centra (IeM IC) Soda reģistram un Pilsonības un Migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) Iedzīvotāju reģistra datu bāzei, Valsts Vienotajai datorizētajai Zemesgrāmatai, bāriņtiesai ir jāsniedz ziņas PMLP tiešsaistē par visiem Bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem par aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu, par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, par aizbildnības izbeigšanos un aizbildņa atlaišanu vai atcelšanu, kā arī par aizgādņa iecelšanu vai atlaišanu.

Bāriņtiesai atbilstoši normatīvo aktu prasībām ir jāievada ziņas BARIS, Audžuģimeņu atbalsta sistēmā (AGIS), kurā ir jāievada arī dati gan par audžuģimeni, tās ģimenes locekļiem un ievietotajiem bērniem. Abās sistēmās dati ir regulāri jāaktualizē.

Bāriņtiesa, atbilstoši normatīvajiem aktiem, sniedz ziņas Uzturlīdzekļu garantiju fondam par pieņemtajiem lēmumiem par aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu, par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, par aizbildnības izbeigšanos un aizbildņa atlaišanu vai atcelšanu.

Bāriņtiesa sniedz ziņas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai par personām, kurām ir tiesības vai ir izbeigušās tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem.

Bāriņtiesa 2022. gadā ir ziņojusi Ventspils novada sociālajam dienestam par 5 ģimenēm (12 bērni), kurās nepietiekami nodrošināta bērnu attīstība un audzināšana.

2023. gadā bāriņtiesā bija 203 aktīvās lietas.

Bāriņtiesas darbinieki 2023. gadā pilnveidoja savas zināšanas, piedaloties dažādos apmācību semināros. Semināri notika gan klātienē, gan attālināti, izmantojot dažādas interneta platformas.

Bāriņtiesa ir Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas biedrs (turpmāk – Asociācija). Asociācijas mērķis ir sekmēt bāriņtiesu darbinieku profesionālo izaugsmi, apspriest normatīvo aktu projektus un izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem, risināt jautājumus bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidošanā un citus bāriņtiesu kompetencē esošus jautājumus, popularizēt pozitīvo pieredzi bāriņtiesu darbā.

Bērnu aizgādības tiesību pārtraukšana, atjaunošana, atņemšana

Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja:

- 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz vecākam iespēju aprūpēt bērnu;
- 2) bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ);
- 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību;
- 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais;
- 5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu;
- 6) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības, nepildot tiesas nolēmumu lietā, kas izriet no aizgādības vai saskarsmes tiesībām, ja tas nodara būtisku kaitējumu bērnam un, ja nepastāv otram vecākam šķēršļi īstenot bērna aprūpi.

2023. gadā Ventspils novada bāriņtiesa aizgādības tiesības pārtraukusi 3 personām. Minēto personu aizgādībā kopā bija 6 bērni.

Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu.

2023. gadā pārtrauktās aizgādības tiesības tika atjaunotas 2 personām. Personu aizgādībā ir 3 bērni.

Tiesā celtas prasības par aizgādības tiesību atņemšanu 2 personām.

Ar tiesas spriedumu 2023. gadā aizgādības tiesības atņemtas 3 personām.

Aizgādības tiesības ar tiesas spriedumu 2023. gadā netika atjaunotas nevienam vecākam.

Visos gadījumos, kad tiek pārtrauktas aizgādības tiesības, bāriņtiesa par pieņemto lēmumu ir informējusi sociālo dienestu, lūdzot sniegt palīdzību bērna vecākiem, lai veicinātu bērnu atgriešanos ģimenē.

Ārpusģimenes aprūpe

Ja bērns ir palicis bez vecāku gādības (t. sk., vecākiem tiek pārtrauktas aizgādības tiesības) vai bērna vecāki ir miruši, bāriņtiesa lemj par bērna ārpusģimenes aprūpi. Ārpusģimenes aprūpes veidi:

- 1) aizbildnība;
- 2) audžuģimene;
- 3) ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija.

Aizbildnība

Bāriņtiesa lemj par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu bērnam, ja:

- 1) bērna vecāki ir miruši vai izsludināti par mirušiem;
- 2) bērna vecākiem ir pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības;
- 3) bērna vecāki ir pazuduši un izsludināti meklēšanā;
- 4) bērna vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu;
- 5) abi bērna vecāki ir nepilngadīgi;
- 6) radušās būtiskas domstarpības bērna un vecāku attiecībās;
- 7) radušies citi neatliekami gadījumi (nodrošinot normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu).

Viens no bāriņtiesas pienākumiem aizbildnības uzraudzībā ir katru gadu pārbaudīt aizbilstamā dzīves apstākļus aizbildņa ģimenē. Bāriņtiesa lemj par aizbildņa atlaišanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas bērnam sasniedzot pilngadību, kā arī gadījumos, ja ir izbeigušies iepriekš minētie aizbildnības nodibināšanas iemesli.

2023.gadā aizbildnībā atradās 23 bērni

2023. gadā bāriņtiesa izvērtējusi 2 personu atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai. Viena personas tika atzīta par piemērotu, lai varētu uzņemties aizbildņa pienākumus. Par aizbildņiem visbiežāk tiek iecelti bērnu radnieki vai bērnam emocionāli tuvi cilvēki.

2023.gadā aizbildņi tika iecelti 4 bērniem, 3 aizbildņi atlaisti no aizbildņa pienākumu pildīšanas.

Aprūpes iestāde

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu aprūpes iestādē, ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt pie aizbildņa vai audžuģimenē vai ja aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē konkrētam bērnam nav piemērota. Aprūpes iestādē bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē. Aprūpes iestādē ievietota bērna aizbildņa pienākumus pilda šīs institūcijas vadītājs.

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna aprūpes izbeigšanu aprūpes iestādē, ja:

- 1) bērna vecākiem ir atjaunotas pārtrauktās vai atņemtās aizgādības tiesības;
- 2) bērnam ir nodibināta aizbildnība;
- 3) bērns tiek nodots audžuģimenei;
- 4) likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums par bērna adopcijas apstiprināšanu.

2023. gadā aprūpes iestādē atradās 2 bērni ar smagiem veselības traucējumiem.

Audžuģimenes

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) par ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- 2) par audžuģimenes statusa piešķiršanu;
- 3) par bērna ievietošanu audžuģimenē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā;
- 4) par audžuģimenes statusa atņemšanu, ja bāriņtiesa konstatē, ka audžuģimene nepilda audžuģimenes pienākumus atbilstoši bērna interesēm;
- 5) par audžuģimenes statusa izbeigšanu, ja audžuģimene pati ir izteikusi tādu vēlēšanos.

Ventspils novadā darbojās 3 audžuģimenes, 1 krīzes audžuģimene. Ventspils novada audžuģimenēs nav ievietots neviens Ventspils novada bērns, bet uzturas 5 bērni no citām pašvaldībām. Ārpus Ventspils novada audžuģimenēs ievietoti 5 Ventspils novada bērni.

Audžuģimeņu lietās 2023. gadā pieņemti 8 lēmumi.

Adopcija

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) par personas atzīšanu par adoptētāju;
- 2) par piekrišanu bērna adopcijai Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 3) par brāļu un māsu, pusbrāļu un pusmāsu šķiršanu Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 4) par to, vai Latvijā iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē vai pienācīgu aprūpi;
- 6) par bērna nodošanu adoptētāja aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai;
- 7) par pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu bērnam;
- 8) par adopcijas atbilstību bērna interesēm.

Bez vecāku gādības palikušo bērnu, bāreņu un to personu, kuras vēlas adoptēt bērnu (adoptētāju), uzskaiti veic Labklājības ministrija. Šī informācija tiek iekļauta Adopcijas reģistrā, kuram ir ierobežotas pieejamības statuss.

2023. gadā Ventspils novada bāriņtiesa 2 personas ir atzinusi par adoptētājiem un atzinusi, ka bērna adopcija atbilst bērna interesēm

Ārkārtas aizbildnības lietas

2022. gada 3. martā tika pieņemts Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likums, tostarp ieviests jauns ārpusģimenes institūts – ārkārtas aizbildnība, lai nodrošinātu efektīvu, ātru pārstāvību un aprūpi bērniem, kas ieceļojuši Latvijā no Ukrainas kara zonas bez vecāku pavadības. Proti, pat, ja bērnam Ukrainā ir iecelts likumiskais pārstāvis (aizbildnis, aprūpes institūcijas vadītājs), kas nav bērna vecāks, bez vecāku pavadības esošam bērnam Latvijā tika nodibināta ārkārtas aizbildnība.

Bāriņtiesā ir 2 ārkārtas aizbildnības lietas, ārkārtas aizbildņi ir iecelti 3 bērniem.

Aizgādība

Aizgādība ir personu ar ierobežotu rīcībspēju personīgo un mantisko interešu, kā arī mantojuma aizsardzības forma. Aizgādnis ir persona, ko ieceļ vai atbrīvo no tās pienākumiem bāriņtiesa, pamatojoties uz tiesas spriedumu par aizgādības nodibināšanu vai izbeigšanu, vai arī saskaņā ar notāra taisīto notariālo aktu par aizgādības nodibināšanu mantojumam.

Bāriņtiesa saskaņā ar tiesas nolēmumu par aizgādības nodibināšanu ieceļ aizgādņi:

- 1) personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa;
- 2) personai, kurai tiesa nodibinājusi pagaidu aizgādību;
- 3) personai, kurai rīcībspēju tiesa ierobežojusi izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ;
- 4) promesošas vai pazudušas personas mantai;
- 5) testamenta izpildīšanai.

Ventspils novadā uz 2023. gada 31. decembri bija 18 aizgādībā esošas personas, 2023. gadā personu ar ierobežotu rīcībspēju lietās pieņemti 4 lēmumi

2023. gadā pieņemti 5 lēmumi mantojuma aizgādības lietās.

Lietas par mantas pārvaldību

Bāriņtiesa, aizstāvot bērna mantiskās intereses Civillikumā paredzētajos gadījumos:

- 1) lemj par atļauju pieņemt vai atraidīt bērna vārdā viņam piekritušo mantojumu;
- 2) lemj par bērnam piederošas mantas pārdošanu par tirgus vērtību vai izsolē;
- 3) lemj par mantojuma sadalīšanu, bērna mantas (ja tās vērtība nepārsniedz 14000 euro) atsavināšanu, iekļilāšanu vai apgrūtināšanu ar citām lietu tiesībām;
- 4) lemj par bērnam piederošā nekustamā īpašuma (ja tā vērtība pārsniedz 14000 euro) tiesībām lietderīgumu;
- 5) lemj par īpašuma iegūšanu bērnam;
- 6) ieceļ aizbildni tiesisku darījumu noslēgšanai starp bērnu un vecākiem;
- 7) lemj par mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas tiesību atņemšanu, ja pārdzīvojušais laulātais bērnam piekritušo mantojumu pārvalda vai lieto nekārtīgi;
- 8) lemj par vecāka atstādināšanu no bērna mantas pārvaldības, ja vecāks pārvalda bērna mantu neatbilstoši bērna interesēm;
- 9) veic citus bērna mantisko tiesību aizsardzības pasākumus .atsavināšanas, iekļilāšanas vai apgrūtināšanas ar citām lietu tiesībām lietderīgumu.

Pieņemto lēmumu skaits par nepilngadīgo bērnu mantisko interešu nodrošināšanu vai aizstāvību 2023.gadā – 7.

Citas lietas

Bāriņtiesā pieņemti lēmumi arī citos gadījumos, piemēram, vecāku strīdos par nodokļu atvieglojumiem par bērniem, par uzvārda ieraksta maiņu bērniem, par ģimenes valsts pabalsta izmaksu personai, kura faktiski audzina bērnus, par valsts sociālo pabalstu izmaksāšanu pašam bērnam, ja viņš sasniedzis 15 gadu vecumu, par ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu saskarsmes ierobežojumiem ar vecākiem, un citi. Attiecīgajās lietās 2023. gadā pieņemti 3 lēmumi.

Darbietilpīgas, laikietilpīgas un sarežģītas ir lietas par atzinuma sniegšanu tiesai lietās, kas izriet no aizgādības tiesībām – bērnu dzīvesvietas noteikšana, saskarsmes tiesību kārtības noteikšana, atsevišķas aizgādības noteikšana. Tiesvedība šādās lietās ilgst pat vairāku gadu garumā. 2023. gadā sniegti 4 atzinumi tiesai.

Bāriņtiesa piedalījies gan kā prasītājs, kā institūcija, kā trešā persona, kā bērna likumiskais pārstāvis, u.c. tiesas sēdēs Kurzemes rajona tiesās (Ventspilī, Talsos, Saldū, Liepājā).

Bāriņtiesa pārstāvējusi bērnu intereses kriminālprocesā.

Veiktas bērnu un citu rīcībnespējīgo personu dzīves apstākļu pārbaudes dzīvesvietā – obligātās pārbaudes; pēc informācijas saņemšanas par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem; pēc tiesu pieprasījuma; pēc policijas iestāžu pieprasījuma; pēc citu bāriņtiesu pieprasījuma, u.c. gadījumos.

Pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 17. panta 4. punktu un 7. punktu tikuši izskatīti iesniegumi un sūdzības, sniegta palīdzība personām, kuras pēc palīdzības vērsušās bāriņtiesā.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 17. panta 4. daļu Ventspils novada bāriņtiesa ir sadarbojusies ar citām bāriņtiesām, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, veselības aprūpes un izglītības iestādēm, sociālajiem dienestiem, policijas iestādēm, Uzturlīdzekļu garantijas fondu, Valsts probācijas dienestu, Tieslietu Ministriju, Labklājības ministriju, Bērnu aizsardzības centru un citām iestādēm, lai nodrošinātu bērna vai citas rīcībnespējīgas personas tiesību un interešu aizstāvību.

Lēmumi

Pavisam 2023. gadā bāriņtiesā pieņemti 53 lēmumi.

Par bāriņtiesas lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzēšanu pārskata gadā – nav ticis pārsūdzēts neviens lēmums.

Lietvedība

2023. gadā:

Saņemtā korespondences kopskaits: 621

Nosūtītās korespondences kopskaits: 546

Apliecinājuma izdarīšana un citu uzdevumu pildīšana

Ventspils novada bāriņtiesā 2023. gadā ir veikti Bāriņtiesas likumā noteiktie apliecinājumi. Sagatavoti un apliecināti vai tikai sagatavoti vai apliecināti darījumu līgumi, iesniegumi, pilnvaras, nostiprinājuma lūgumi, veikti paraksta īstuma apliecinājumi, testamentu akti un citi darījumi. Sniegtas arī mutiskas konsultācijas. Apliecinājumu un citu darījumu kopskaits: 903.

Ventspils novada pašvaldības budžetā 2023. gadā par bāriņtiesas pakalpojumiem ieskaitītās valsts nodevas apmērs – 3993 eiro.

Ventspils novada bāriņtiesas priekšsēdētāja

S. Jurcika